

ΘΕΜΑ 9^ο
(ΚΑΤΑ ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ, 16-17)

Ἄλλοτε πάντων δεινότατόν ἐστι, τοιοῦτος ὢν ὡς εὐνους τῷ δήμῳ τοὺς λόγους ποιεῖται, καὶ τοὺς ἄλλους ὀλιγαρχικοὺς καὶ μισοδήμους ἀποκαλεῖ. Καὶ ὃν ἔδει τεθνάναι διὰ τὰ ἐπιτηδεύματα, κατήγορος τῶν διαβεβλημένων ὑφ' ὑμῶν αἰρεῖται, καὶ φησι φύλαξ εἶναι τῆς πολιτείας, οὐδενὶ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων οὔτ' ἴσον οὔτ' ὀλίγῳ πλέον ἄξιῶν ἔχειν· ἀλλ' οὕτω σφόδρα καταπεφρόνηκεν, ὥστε διατετέλεκεν ἀθρούς μὲν ὑμᾶς κολακεύων, ἕνα δ' ἕκαστον προπηλακίζων. Ὅς εἰς τοσοῦτον ἐλήλυθε τόλμης, ὥστε πείσας Ἀγάθαρχον τὸν γραφέα συνεισελθεῖν οἴκαδε τὴν οἰκίαν ἐπηνάγκασε γράφειν, δεομένου δὲ καὶ προφάσεις ἀληθεῖς λέγοντος, ὡς οὐκ ἂν δύναίτο ταῦτα πράττειν ἤδη διὰ τὸ συγγραφεὺς ἔχειν παρ' ἐτέρων, προεῖπεν αὐτῷ δήσειν, εἰ μὴ πάνυ ταχέως γράφοι. Ὅπερ ἐποίησε· καὶ οὐ πρότερον ἀπηλλάγη, πρὶν ἀποδρᾶς ᾗχετο τετάρτῳ μηνί, τοὺς φύλακας λαθῶν, ὥσπερ παρὰ βασιλέως. Οὕτω δ' ἀναίσχυντός ἐστιν, ὥστε προσελθὼν ἐνεκάλει αὐτῷ ὡς ἀδικούμενος, καὶ οὐχ ὢν ἐβιάσατο μετέμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κατέλιπε τὸ ἔργον ἠπεῖλει, καὶ οὔτε τῆς δημοκρατίας οὔτε τῆς ἐλευθερίας οὐδὲν ἦν ὄφελος.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1 Ἄλλοτε πάντων δεινότατόν ἐστι: αναφορική πρόταση που λειτουργεῖ ὡς επιρρ. προσδιορισμὸς τῆς αναφοράς 'καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὸ πιο φοβερό ἀπὸ ὅλα'. τοιοῦτος ὢν: ἡ ἀντωνυμία εἶναι κατηγορούμενο στὴν ἐναντιωματική μτχ. ὡς εὐνους: επιρρηματικὸ κατηγορούμενο τοῦ τρόπου στο ὁποῖο τὸ 'ὡς' ἐπιτείνει τὴν ἐννοια τῆς παραβολῆς. τῷ δήμῳ: συντάσσεται με τὸ 'εὐνους' ὡς δοτική ἀντικειμενική.
- 2 τοὺς ἄλλους: ἀντικ. στο ρ. ὀλιγαρχικοὺς καὶ μισοδήμους: κατηγορούμενα τοῦ ἀντικειμένου. ὃν ἔδει τεθνάναι: αναφορική ἐπιθετική πρόταση. ὃν: ὑποκείμενο στο 'τεθνάναι'.
- 3 τεθνάναι: ὑποκ. στο ἀπρόσωπο ρ. κατήγορος: κατηγορούμενο στο ρ. τῶν διαβεβλημένων: συντάσσεται με τὸ 'κατήγορος' ὡς γενική ἀντικειμενική. ὑφ' ὑμῶν: ἐμπρόθετος προσδ. τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου καὶ με τὴν ἐναρθρη μτχ. καὶ με τὸ ρ.
- 4 οὐδενί: συντάσσεται με τὰ 'ἴσον ~ πλέον' ὡς δοτική τῆς συνοδείας. τῶν ἄλλων Ἀθηναίων: γενική διαιρετική στο 'οὐδενί'. οὔτ' ἴσον...οὔτε...πλέον: αἰτιατικὲς πτώσεις οὐδετέρου γένους, ἀντικείμενα στο ἀπαρέμφατο 'ἔχειν'.
- 5 ὀλίγῳ: δοτική επιρρ. τοῦ μέτρου. ἄξιῶν: συνημμ. μτχ., ἐναντιωματική.

- 6** **ἀθρόους:** επιρρ. κατηγορούμενο του τρόπου. **κολακεύων:** συνημμ. κατηγορηματική μτχ. **ἕνα:** επιθ. προσδ. **ἕκαστον:** αντικ. της μτχ. **προπηλακίζων:** συνημμ. κατηγορηματική μτχ. **Ἄς εἰς τοσοῦτον...:** αν μία περίοδος λόγου ξεκινά με αναφορική πρόταση χωρίς να υπάρχει μέχρι το τέλος της περιόδου κύρια πρόταση, τότε η αναφορική λογίζεται κύρια και το αναφορικό μεταφράζεται ως δεικτική αντωνυμία.
- 7** **τόλμης:** γενική διαιρετική στο ‘τοσοῦτον’. **πέισας:** η μετοχή είναι επιρρ. τροπική στο ‘ἐπηνάγκασε’. **τὸν γραφέα:** παράθεση στο όνομα ‘γραφεύς = ζωγράφος’.
- 8** **δεομένου δὲ καὶ...λέγοντος:** δυο γενικές απόλυτες, αιτιολογικές μετοχές με υποκ. τον ‘Ἀγάθαρχο’.
- 9** **ὡς οὐκ ἂν δύναίτο...:** ειδική πρόταση ως επεξήγηση στο ‘προφάσεις’. **διὰ τὸ συγγραφὰς ἔχειν:** ο ε-μπρόθετος προσδιορισμός ‘διὰ τὸ ἔχειν’ είναι της αιτίας. Υποκ. στο ‘ἔχειν’ ενν. ‘Ἀγάθαρχον’. Το ‘συγγραφὰς = εργασίης ζωγραφικῆς’ είναι αντικ. στο απαρέμφατο. **παρ’ ἑτέρων:** ‘ἀπὸ ἄλλους Ἀθηναίους’.
- 10** **δήσειν:** ο μέλλον του ρ. ‘δέω = δένω, φυλακίζω’. **εἰ μὴ...γράφοι:** υποθετική πρόταση με απόδοση τον μέλλοντα χρόνο του απαρεμφάτου ‘δήσειν’. Είναι πλάγιος υποθ. λόγος, διότι αντί για κύρια πρόταση ως απόδοση έχει απαρέμφατο. Η ευκτική στην υπόθεση δικαιολογείται από το γεγονός ότι η εξάρτηση γίνεται από ρ. ιστορ. χρόνου ‘προεῖπε’. Πρόκειται για το ‘Πραγματικό’ είδος, που στον ευθύ λόγο θα είναι: ‘εἰ μὴ ταχέως γράφεις, δῆσω’. **Ὅπερ ἐποίησε:** κύρια πρόταση. **ἀπηλλάγη:** ενν. ‘Ἀγάθαρχος’.
- 11** **πρὶν ἀποδρὰς ὄχρητο:** το ρ. ‘οἶχομαι = φεύγω’ συντάσσεται με κατηγορηματική μτχ. με την ιδιομορφία όμως ότι η μτχ. μεταφράζεται ως ρήμα, και το ρ. ‘οἶχομαι’ ως επίρρημα αναλόγως της σημασίας της μτχ. ‘ἀποδρὰς ὄχρητο = ἀπέδρασε ξαφνικά’. **τετάρτῳ μηνί:** ‘τον τέταρτο μήνα’. **τοὺς φύλακας λαθῶν:** ‘ξεφεύγοντας ἀπὸ τὴν προσοχή των φυλάκων’, η μτχ. είναι τροπική και το ουσιαστικό είναι αντικείμενο της μτχ. **ὥσπερ παρὰ βασιλέως:** αναφορική παραβολική πρόταση με ενν. ρ. ‘ἀπέδρασε’.
- 12** **προσελθὼν ἐνεκάλει:** ‘πηγαίνοντας κοντά του τον κατηγορούσε’, συνημμένη μτχ. επιρρ. τροπική. Η μτχ. του αορίστου ενδέχεται να είναι χρονική προτερόχρονη, μόνο όταν νοηματικά είναι ασύνδετη με το ρ. εξάρτησής της. Εδώ όμως δεν είναι, διότι ο Αλκιβιάδης πήγε κοντά του έχοντας πρόθεση να τον κατηγορήσει, οπότε μία μετάφραση του τύπου ‘αφού πήγε κοντά του, τον κατηγορήσε’, αφήνει το λανθασμένο νόημα ότι ‘μόνο όταν πήγε κοντά του, τότε απεφάσισε να τον κατηγορήσει’. **ὡς ἀδικούμενος:** συνημμένη αιτιολογική μτχ. υποκειμενικής αιτιολογίας λόγω της προσθήκης του ‘ὡς’.
- 13** **καὶ οὐχ...μετέμελεν αὐτῷ:** κύρια πρόταση : ‘και δεν μετάνιωνε’, το ρ. κατά κανόνα συντάσσεται απροσώπως με μία δοτική του προσώπου και μία γενική του πράγματος ως γενική της αιτίας ‘μεταμέλει τινί τινός = μετάνιώνει κάποιος για κάτι’ (νῦν τοίνυν ὑμῖν μεταμελησάτω τῶν πεπραγμένων = τώρα να μετανοήσετε γι’ αυτά που έχουν γίνει, Λυσίας 30,30). **ὧν ἐβίασατο:** αναφορική επιθετική πρόταση που εδώ λειτουργεί στην θέση της γενικής της αιτίας που συντάσσεται με το απρόσωπο ‘μεταμέλει τινί τινός’, ‘και ο Αλκιβιάδης δεν μετάνιωσε γι’ την βία που άσκησε’. Η αναφορική πρόταση εμφανίζει έλξη του αναφορικού στην αντωνυμία ‘ὧν’. Έλξη του αναφορικού έχουμε σε μία αναφορική πρόταση, όταν το ρ. της αναφορικής συντάσσεται με αιτιατική, και αντί για αιτιατική βρίσκουμε γενική (όπως εδώ), ή δοτική. Η ανάλυση της έλξης είναι ‘τούτων ἃ ἐβίασατο’, όπου η γενική ‘τούτων’ είναι η ζητούμενη γενική της αιτίας με το ‘μετέμελεν αὐτῷ’, και η αιτιατική ‘ἃ’ είναι το σύστοιχο αντικείμενο στο ρ. ‘ἐβίασατο’. **ἀλλ’...ἠπείλει:** κύρια πρόταση που συνδέεται με την αμέσως προηγούμενη επίσης κύρια μέσω των ‘οὐχ’...ἀλλά’. **ὅτι κατέλιπε τὸ ἔργον:** ειδική πρόταση εξαρτώμενη από το ‘ἠπείλει’, που λειτουργεί ως ουσιαστική αιτιολογία ‘ἀλλὰ ἀντιθέτως τον απειλούσε για το γεγονός ότι δεν του ολοκλήρωσε το έργο’.
- 14** **τῆς δημοκρατίας...τῆς ἐλευθερίας:** δυο γενικές πτώσεις συντασσόμενες με το ‘ὄφελος’ ως γενικές υποκειμενικές ‘δεν δεν ωφελήθηκε τότε ούτε η δημοκρατία ούτε η ελευθερία’.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Και όσον αφορά αυτό που είναι το πιο φοβερό από όλα, αν και είναι τέτοιος, μιλάει σαν να είναι ευνοϊκά διακείμενος στο δημοκρατικό πολίτευμα, και αποκαλεί όλους τους άλλους ολιγαρχικούς και εχθρούς της δημοκρατικής παράταξης. Και ο άνθρωπος εκείνος που έπρεπε να πεθάνει για τις πράξεις του, εκλέγεται τώρα ως κατηγορος από εσάς εναντίον αυτών που έχουν κατηγορηθεί από εσάς, και ισχυρίζεται ότι είναι προστάτης του πολιτεύματος, ενώ έχει την αξίωση με κανένα από τους υπόλοιπους Αθηναίους πολίτες να μην είναι όμοιος, και ούτε έστω και λίγο πιο σημαντικός. Όμως τόσο έντονα δείχνει την περιφρόνησή του, ώστε όλους εσάς αφ' ενός μεν από κοινού μαζί συνεχώς σας κολακεύει, αφ' ετέρου τον κάθε ένα ξεχωριστά τον βρίζει. Αυτός έφτασε σε τέτοιο σημείο θράσους, ώστε πείθοντας τον Αγάθαρχο τον ζωγράφο να τον ακολουθήσει στο σπίτι του τον εξανάγκασε να ζωγραφίσει, και επειδή ο Αγάθαρχος του παραπονέθηκε και του πρόβαλε πραγματικές δικαιολογίες, πως δηλ. δεν ήταν δυνατόν να τα κάνει αυτά, επειδή είχε εργασίες ζωγραφικής σε άλλους, τότε ο Αλκιβιάδης του είπε ότι θα τον φυλακίσει, αν δεν ζωγραφίσει αμέσως. Και αυτό ακριβώς έκανε. Και ο Αγάθαρχος δεν γλίτωσε πιο μπροστά, παρά όταν δραπέτευσε ξαφνικά τον τέταρτο μήνα, ξεφεύγοντας από την προσοχή των φυλάκων, όπως ακριβώς δραπέτευσε και από τον Πέρση βασιλιά. Και ο Αλκιβιάδης είναι τόσο αδιάντροπος, ώστε πήγε κοντά του και τον κατηγορούσε, επειδή κατά την γνώμη του ήταν ο αδικημένος, και δεν μετάνιωσε για όσες βιαιοπραγίες έκανε, αλλά τον απειλούσε για το γεγονός ότι εγκατέλειψε το έργο αυτό, και δεν υπήρξε τότε κανένα κέρδος ούτε στην δημοκρατία ούτε στην ελευθερία.